

3. Velikost trhu a její efekty

Překážky obchodu v EU

- obchod v EU je stále omezen
- do 1968 cla, kvantitativní omezení
 - po 1968 neviditelné překážky

⇒překážky zabraňují růstu firem na partnerské trhy

⇒malé firmy nedosahují úspor z rozsahu

⇒trh je fragmentovaný

2

Defragmentace trhu

- ⇒liberalizovány podmínky pro nadnárodní fúze
- ⇒defragmentace
- ⇒úspory z rozsahu
- ⇒↓ ceny
- ⇒ostatní firmy se přizpůsobují
- ⇒restrukturalizace celého odvětví
- ⇒větší, efektivnější, navzájem si konkurující firmy

3

Schéma zefektivnění odvětví

liberalizace (integrace)

defragmentace

konkurenční tlaky

restrukturalizace

zefektivnění

4

Fúze a akvizice (M&A) v EU

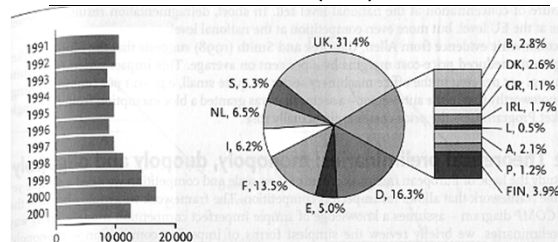
Přes 10 000 M&A ročně

- 55% domácí firma & domácí firma
- 24% firma člena EU & firma nečlena EU
- 15% firma člena EU & firma jiného člena EU
- 6% firma člena EU & nelze identifikovat

malé země se na M&A podílí relativně mnohem více ⇒ integrace má větší dopad na malé země

5

Fúze a akvizice (M&A) v EU

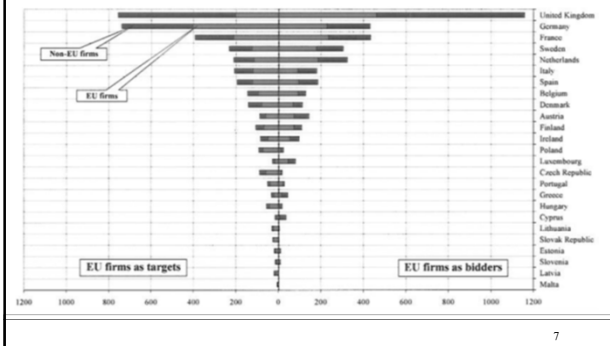

NOTE: The left panel shows the evolution of the number of mergers and acquisitions involving EU firms. The right panel shows the distribution of all operations from 1991–2001 by Member State.

SOURCE: Data is drawn from *European Economy*, Supplement A, No.12, December 2001 downloadable from http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/supplement_a_en.htm

6

Fúze a akvizice (M&A) v EU (2006)

7

Fúze a akvizice (M&A) v EU

Source: Dealogic

8

M&A podle sektorů

1986-1992 průmysl

od 1992 služby

- nejvíce bankovníctví

sektorová koncentrace ⇒ ↓ nákladů

- strojní průmysl ↓ o 15%
- pivovarnictví ↓ o 0,1%
- automobilový průmysl ↑ permanentní
- průměrně ↓ MC o 4 %

9

M&A podle sektorů (2006)

Target sector:	Agriculture, Forestry and Fishing	Mining	Construction	Manufacturing	Network industries	Wholesale Trade	Retail Trade	Finance, Insurance and Real Estate	Other Services	Public Administration	Total	%
Agriculture, Forestry and Fishing	113	1	0	54	3	18	2	111	14	1	317	0,8%
Mining	3	1987	9	152	52	31	17	495	65	7	2818	7,5%
Construction	0	22	286	81	33	13	8	283	80	2	808	2,1%
Manufacturing	64	104	100	6202	170	391	91	2966	516	20	10624	27,3%
Network industries	3	64	53	249	1980	74	27	989	289	38	3786	9,7%
Wholesale Trade	12	25	16	443	42	555	81	365	105	1	1485	4,3%
Retail Trade	4	15	2	126	54	86	757	565	104	2	1715	4,4%
Finance, Insurance and Real Estate	15	42	79	283	105	43	59	5773	544	27	6770	17,4%
Other Services	14	64	80	570	435	141	114	2716	5720	22	10276	26,4%
Public Administration	0	2	1	6	12	2	1	23	10	15	72	0,2%
Total	232	2126	636	8356	2486	1391	1157	14286	7247	132	38821	100,0%
%	0,6%	6,0%	1,6%	22,0%	7,4%	3,6%	3,0%	36,8%	18,7%	0,3%		

10

M&A podle sektorů (2014)

Sector	CEE (excl. Russia)	UK & Ireland	Germanic	Russia	Italy	Nordics	Benelux	MENA	France	Iberia	SEE	Total
Consumer			67	60		38	45	21	21	20	32	545
TMT	68	47		50	34	51	38	63	45	43	11	552
Industrials and Chemicals		53		48	55	46	55	22	35	17	18	547
Energy/Mining/Utilities	68	56	20	41	30	22	14	26	10	20	22	333
Financial Services	48	45	31	20	24	11	23	19	8	23	14	298
Pharmaceuticals/Biotech	37	44	45	12	15	27	18	17	20	8	4	253
Business Services	33	57	31	17	25	20	23	8	12	17	4	247
Leisure	29	37	15	14	12	8	4	7	12	18	20	180
Transportation	36	14	12	20	18	15	8	5	7	7	11	155
Construction	22	20	13	14	4	11	8	7	12	8	4	125
Real Estate	12	12	8	8	4	4	3	10	2	4	1	68
Agriculture	13	2	1	14		1	1	2	2		2	38
Government	9			1			1					11
Defense	2	2		1				2	2			9
Other	1	3										5
Total	544	522	421	322	314	254	243	209	188	185	109	2374

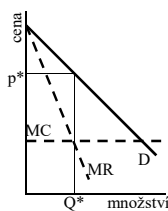
The Intelligence Heat Chart is based on 'companies for sale' stories tracked by Mergermarket in Europe between 01/01/2014 and 30/06/2014. Opportunities are captured according to the dominant geography and sector of the potential target company.

CEE – Střední a východní Evropa, MENA – Střední východ a Severní Afrika, SEE – Jihovýchodní Evropa

Zdroj: <http://mergermarketgroup.com/>

11

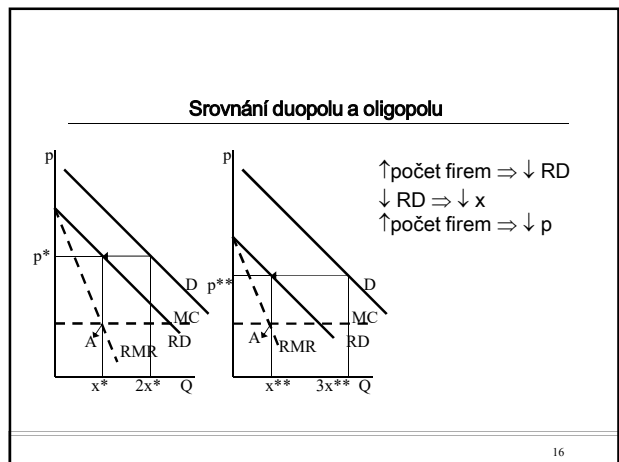
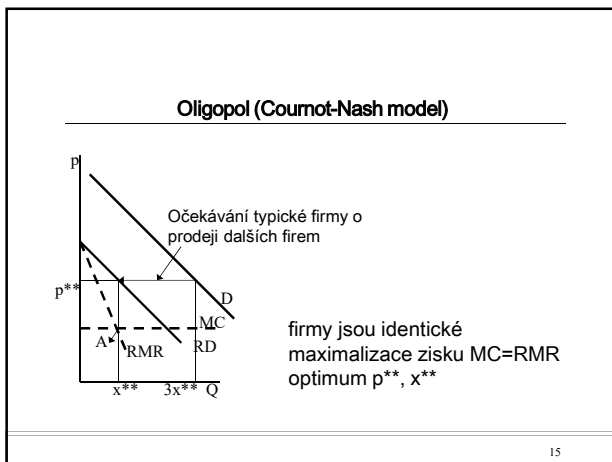
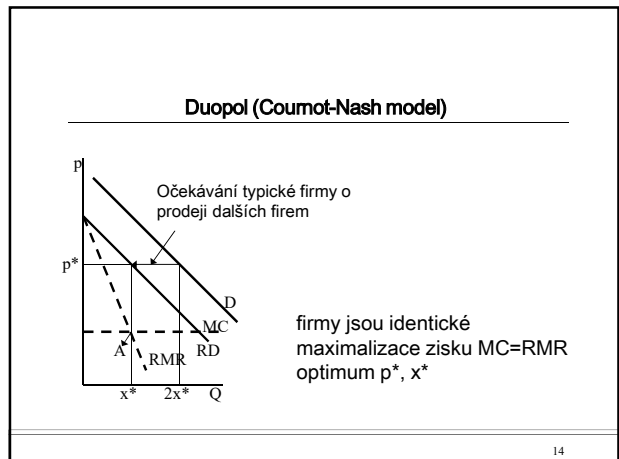
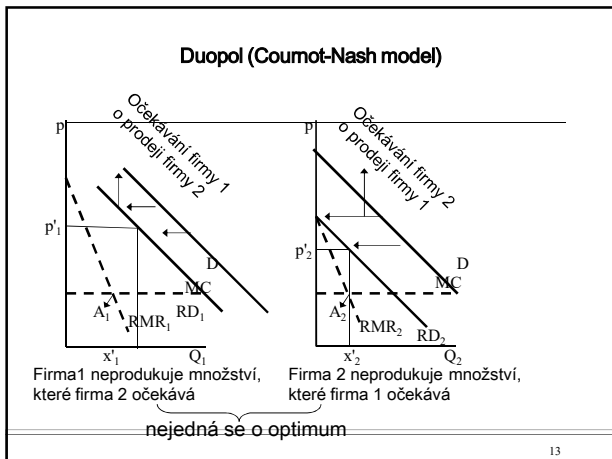
Monopol

maximalizace zisku MC=MR
optimum p*, Q*

množství

12

BE-COMP diagram

předpoklad

- nedokonalá konkurence $\Rightarrow p > MC$ (marže, mark-up)

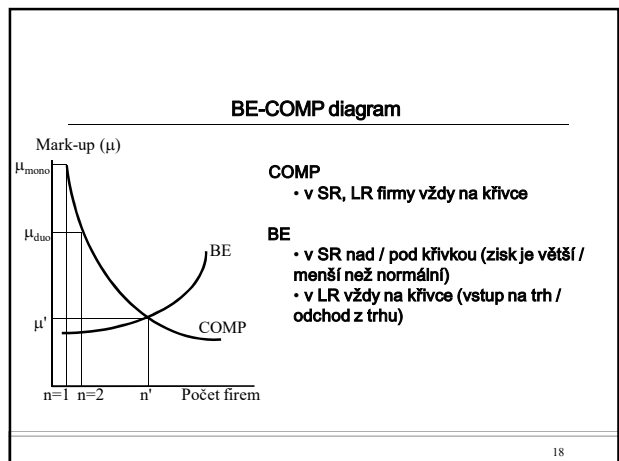
COMP křivka

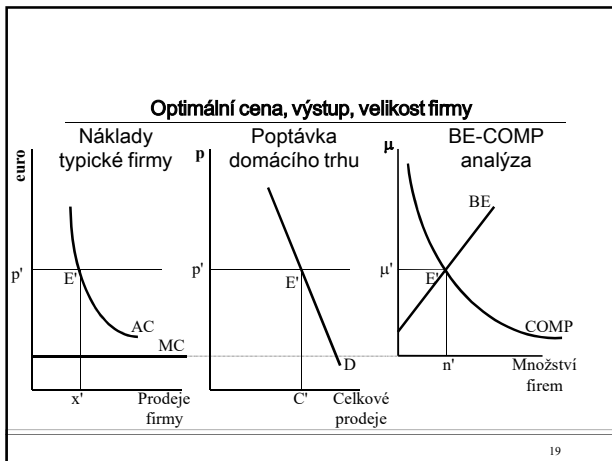
- jak se marže mění s počtem firem
- \uparrow počet firem $\Rightarrow \downarrow$ marže

BE křivka

- kolik firem je schopno při jaké marži přežít
- \uparrow marže $\Rightarrow \uparrow$ počet firem

17

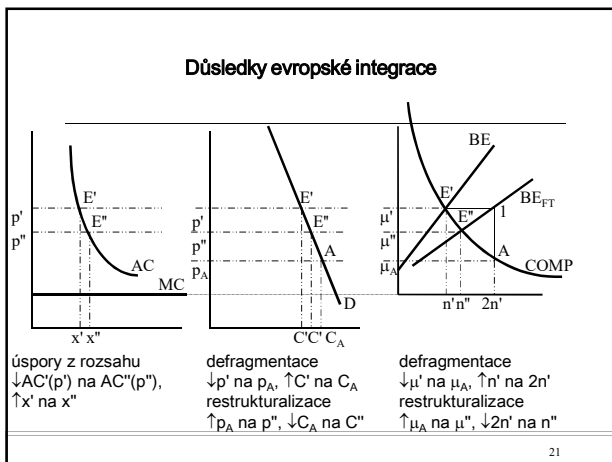
Důsledky evropské integrace

předpoklady analýzy

- dvě identické země (H, P)
- původní velikost obchodu byla nulová
- následně přechod k zcela volnému obchodu

bezprostřední důsledek

- zdvojení trhu pro všechny firmy

Důsledky evropské integrace

SR, defragmentace a konkurenční efekty

- růst odbytového trhu
- růst konkurence

} $\Rightarrow \downarrow \mu'$ na μ'' , $\downarrow p'$ na p''

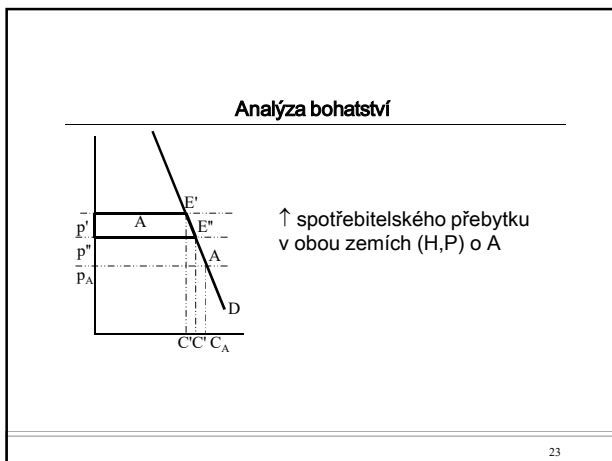
LR, restrukturalizace a úspory z rozsahu

- tlaky na efektivnost
- exity neúspěšných

} $\Rightarrow \uparrow \mu_A$ na μ'' , $\uparrow p_A$ na p''

celkové efekty

- konkurenční trh \Rightarrow celkově nižší ceny
- restrukturalizace \Rightarrow větší konsolidované firmy

Konsolidace (restrukturalizace) v EU

pomalá konsolidace

- letecká doprava
- nevyhnulo se ztrátám (často pokryty z daní)

rychlá konsolidace

- bankovníctví
- ztráty byly zanedbatelné

Státní subvence

- restrukturizace
 - exity firem
 - ↑ nezaměstnanosti
- ztráta politických bodů
- tendence vlád zmírnit restrukturalizaci
- ⇒ státní subvence

25

Subvence

- státem vlastněné podniky
 - přímá úhrada ztrát z rozpočtu
- soukromé podniky
 - granty na ztrátové projekty
 - vládní záruky za soukromé půjčky

- poskytovány všemi zeměmi
- poskytovány některými zeměmi

26

Subvence napříč zeměmi EU

- předpoklady analýzy
 - dvě identické země
 - obě poskytují subvence ve výši ztrát
- důsledky subvencí doprovázející integraci
 - firmy zůstávají malé, neefektivní
 - přesun nákladů neefektivnosti od spotřebitelů ke všem daňovým poplatníkům

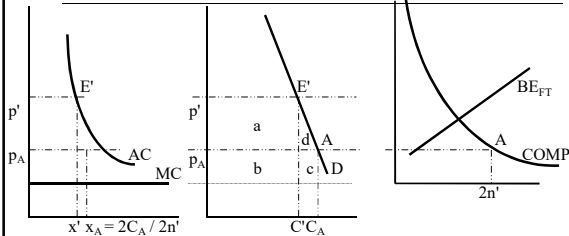
27

Oprávněnost subvencí

- subvence v SR
 - v nedokonalé konkurenci způsobují ↑ výstupu (bohatství)
 - redukovat tržní „distorze“
- subvence v LR
 - subvencované firmy nebyly nuceny k restrukturalizaci
 - firmy bez subvencí se zefektivnily
 - subvencované firmy nejsou schopny konkurovat ⇒ nutnost opožděné restrukturalizace

28

Analýza bohatství

- ↑ spotřebitelského přebytku o +a+d
- ↓ veřejných prostředků o subvence a-c
- ↑ celkového bohatství o +a+d-(a-c) = d+c

29

Subvence jen u některých zemí EU

- předpoklady analýzy
 - dvě identické země
 - jedna z nich poskytuje subvence ve výši ztrát
- důsledky subvencí doprovázející integraci
 - subvencované firmy získávají konkurenční výhodu

30

Důsledky nestejných subvencí

před liberalizací na trhu 10 H + 10 P firem
 po liberalizaci je optimum 12 firem
 H firmám je dotována ztráta
 P firmám není ztráta dotována
 8 P firem skončí kvůli ztrátovosti
 nastoleno optimum 12 firem (10 H + 2 P)
 trh je přerozdělen ve prospěch subvencovaných firem

31

Ekonomická x politická analýza

ekonomická analýza důsledků

- H země přišla o bohatství v podobě subvencí
- P země přišla o ztrátové firmy
- ⇒ P země je vítězem

politická analýza důsledků

- ↑ frickční nezaměstnanosti v P zemi
- ↓ politické oblby v P zemi
- ↑ politické oblby v H zemi
- ⇒ H země je vítězem
- ⇒ tlaky na pozastavení integrace v P zemi

32

Politika EU v otázce subvencí

v Římské smlouvě

zákaz poskytování státní pomoci, která poskytuje nekalé konkurenční výhody vůči zahraničním subjektům

právo posoudit závadnost státní pomoci má Komise

33

Koluzivní jednání

úplné koluzivní jednání

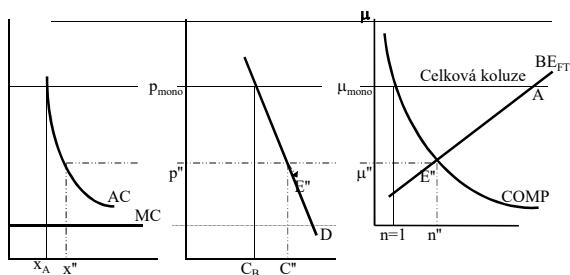
- odvětví se chová jako jedna firma s pobočkami
- úplná koordinace výstupu
- monopolní cena

částečné koluzivní jednání

- částečná koordinace výstupu
- cena nižší než monopolní, ale vyšší než bez koluzivního jednání

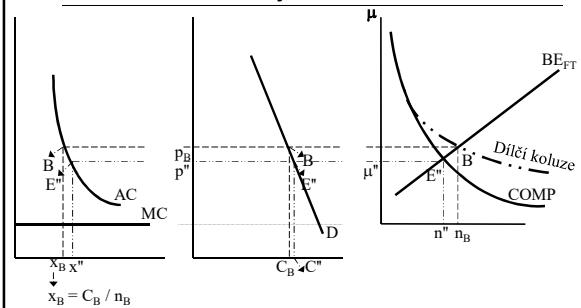
34

Úplné jednání ve shodě

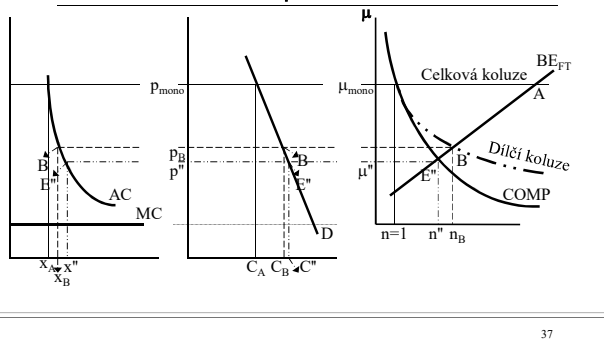
35

Částečné jednání ve shodě

36

Srovnání úplné x částečné

37

Soutěžní politika EU

v římské smlouvě

zákaz jednání, které zabraňuje, ruší nebo porušuje konkurenci na vnitřním trhu

právo posoudit závažnost jednání má Komise

38

Principy soutěžní politiky EU

zákaz společných dohod či praktik mezi podniky, které mohou ovlivnit obchod a narušovat soutěž na vnitřním trhu

zákaz zneužívání dominantního postavení na vnitřním trhu, pokud ovlivní obchod

preventivní dozor nad fúzemí, které vedou k tržní dominanci

liberalizace sektorů, které ovládají státem garantované monopoly (např. telekomunikace, doprava, energetika)

dohled nad státní podporou poskytovanou členskými zeměmi

mezinárodní spolupráce

39

Dvě základní oblasti soutěžní politiky

kartelová politika

- smlouvy fixující ceny
- smlouvy o výhradním zastoupení
- smlouvy o kontrole produkce
- smlouvy o společném marketingu
- jednání v oblasti R&D
- jednání o investicích

politika fúzí

- dominantní postavení na trhu

40

Rozhodnutí Komise v oblasti kartelů I

1,47 mld. € - prosince 2012 - sedmí mezinárodním skupinám firem, včetně Philips a LG Electronics, kvůli kartelu v oblasti katodových zářivek mezi lety 1996 a 2006 – rekordní pokuta od EK

1,38 mld. € - listopad 2008 - výrobcům autoksel (firmy Pilkington, Soliver, Asahi a Saint-Gobain) za kartel v letech 1998 až 2003, domluva na cenách

1,06 mld. € - 2009, odvolání zamítnuto červen 2014 - společnost Intel potrestána za zneužití dominantního postavení, snaha o vytlačení AMD. Nejvyšší pokuta pro samostatný podnik v historii

1,1 mld. € - červenec 2009 - německé energetické společnosti E.ON a francouzské firmě Gaz de France za tajné rozdělení trhu se zemním plynem

41

Rozhodnutí Komise v oblasti kartelů II

799 mil. € - listopad 2010 - za kartel v nákladní dopravě 11 aerolinkám, např. Air France-KLM, British Airways, SAS, Singapore Airlines, Japan Airlines a Qantas (Lufthansa bez pokuty za nahlášení kartelu)

676 mil. € - říjen 2008 - devět petrochemickým společností (Sasol, Eni, Exxon Mobil, RWE, Total, Repsol, MOL, Tudapetrol a Hansen & Rosenthal) za kartelové dohody o výši cen a rozdělení trhu s tuhým parafínem

519 mil. € - listopad 2006 - za kartel na trhu se syntetickým kaučukem firmám Unipetrol (ČR), Shell (Británie), Dow Chemical (USA), Eni (Itálie) a Trade-Stormil (Polsko), 07/2011 – zrušení pokuty pro Unipetrol

518,47 mil. eur - červen 2010 - skupině 17 ocelářských firem kvůli kartelovým dohodám; největší pokuta - společnost ArcelorMittal, která působí i v ČR (276 mil. €)

42